

Pensum:

- Henrik Zahle, Dansk forfatningsret 3, menneskerettigheder. Christian Ejlers' Forlag, 2007

Noter til Hans Zahle: Dansk forfatningsret 3 – Menneskerettigheder.....	4
Kapitel 56: Menneskerettigheder i forfatningsret	4
56.1. Historik.....	4
56.2. Menneskerettigheder i dansk forfatningsret.....	4
56.3. Menneskerettigheder i staten.....	4
Kapitel 57: Menneskerettigheder på tværs.....	5
57.1. Negative og positive menneskerettigheder	5
57.2. Subjekter for menneskerettigheder	5
57.3. Horisontal virkning.....	6
57.4. Menneskerettigheder i konflikt.....	6
57.5. Menneskepligter	6
Kapitel 58: Internationale og supranationale menneskerettigheder i dansk ret.....	7
58.1. Indledning	7
58.2. Ikke-transformerede menneskerettigheder	7
58.3. Transformerede rettigheder	7
58.4. EU-menneskerettigheder.....	8
58.5. Internationale tendenser i dansk ret.....	8
Kapitel 59: Fortolkning af menneskerettigheder	9
59.1. Tradition.....	9
59.2. Europæisk indflydelse	9
59.3. Aktuelle fortolkningsproblemer	9
Kapitel 60: Den organisatoriske ramme.....	10
60.1. Hvilken myndighed.....	10
60.2. Initiativ.....	10
60.3. Afgørelsens rækkevidde	10
60.4. Bevisbyrde.....	10
60.5. Afgørelsen.....	10
Kapitel 61: Ytringsfrihed – grl §77	11
1. Historik.....	11
2. Ytringer	11
3. Forbud mod censur	11
4. Beskyttelse mod ansvar.....	12
5. Ansvar ved domstolene.....	13
6. Personkredsen	13
Kapitel 62: Ytringsfrihed i medierne – grl §77	14
1. Ytringsfrihed - ytringsmulighed.....	14
2. Offentlig radio- og fjernsynsvirksomhed	14
3. Grundlovens §77.....	14
4. De politiske partier i medierne	14
Kapitel 63: Ansattes ytringsfrihed - grl §77.....	15
1. Indledning	15
2. Den offentlige ansatte.....	15
3. Den institutionelle ytring	15
4. Den interne debat.....	15
5. Den eksterne, private ytring.....	15
6. Privat ansatte.....	16
Kapitel 64: Forsamlingsfrihed – Grl. §79.....	17
1. Forsamlinger.....	17

Kapitel 57: Menneskerettigheder på tværs

57.1. Negative og positive menneskerettigheder

Visse problemstillinger er fælles for de enkelte menneskerettigheder, og gennem en tværgående tilgang vil disse problemstillinger blive beskrevet.

Negative rettigheder

De fleste menneskerettigheder er negative (afværgerettigheder), hvilket betyder, at de ønsker at beskytte det enkelte individ mod indgreb fra staten. De negative rettigheder kan fx opstille indholdsmæssige rammer for under hvilke betingelser staten må foretage indgreb som fx forbud.

Positive rettigheder

De positive rettigheder (ydelsesrettigheder) pålægger staten en ydelse i forhold til individet – se fx grl §75, stk. 1, §75, stk. 2 og §76, 1 pkt.

Sammenligning

Det er ikke muligt at foretage en skarp sondring mellem de positive og negative rettigheder, da de ofte overlapper hinanden. Ofte vil de negative rettigheder forudsætte positive rettigheder.

57.2. Subjekter for menneskerettigheder

Som udgangspunkt gælder menneskerettighederne for alle mennesker. I grundloven findes der dog visse begrænsninger i den beskyttelse personkreds.

Statsborgerskab

Grundlovens menneskerettigheder er ikke kun forbeholdt danske statsborgere, og beskytter altså også udlændige.

Alder

Det er diskuteret hvorvidt børn og unge er beskyttet af grundlovens menneskerettigheder. Zahle antager, at børn og unge er omfattet under vilkår, der følger deres unge alder.

Køn

Grundlovens rettigheder gælder både for mænd og kvinder. Der findes dog bestemmelser, der henvender sig direkte til det ene eller det andet køn.

Institutionsforhold

Personer, som er anbragt i en institution (fængsel, skole, sindssygehospitaler) er også beskyttet af grundlovens rettigheder, medmindre andet følger af loven, jf. grl §84.

Sammenfatning

Grundlovens menneskerettigheder kan varieres afhængigt af det beskyttede individ.

Juridiske personer og offentlige myndigheder

Private og juridiske personer, samt offentlige myndigheder og ikke-statslige myndigheder er alle beskyttet af grundlovens menneskerettigheder.

Naturen som subjekt

Såfremt en beskyttelse af naturen (dyr, planter og ikke-levende natur) skal realiseres, er det påkrævet, at beskyttelsen suppleres med præcise, retlige forpligtelser for mennesker.

Kapitel 60: Den organisatoriske ramme

60.1. Hvilken myndighed

Domstolene spiller en afgørende rolle for de sager vedrørende menneskerettighederne, der afgøres ved dem. Forvaltningsmyndighederne skal også tage hensyn til og respektere grundlovens menneskerettigheder. Desuden skal lovgivningsmagten sikre, at den anden lovgivning skal respektere grundlovens menneskerettigheder.

60.2. Initiativ

Vedkommende, der har en retlig eller aktuel interesse i, at der tages stilling til en forskrift er i strid med menneskerettighederne, kan tage initiativ til at få sagen prøvet for domstolene, der afgør retssager på grundlag af gældende ret.

60.3. Afgørelsens rækkevidde

Afgørelser, der vedrører menneskerettigheder, har som udgangspunkt ikke retsvirkning for andre end sagens parter. Dog kan domstolens afgørelse få betydning for den fremtidig fortolkning af den eller de menneskerettigheder, som sagen angår.

60.4. Bevisbyrde

Den der mener, at sin menneskeret er krænket, har som udgangspunkt bevisbyrden. Dog kan der i sager med konkrete omstændigheder ske det, at bevisbyrden lettes eller flyttes, så den anden part skal bevise, at intet er blevet krænket.

60.5. Afgørelsen

Såfremt der ved en afgørelse lægges til grund, at en menneskerettighed er krænket, kan denne afgørelse få retlig betydning for den fremtidig fortolkning af rettigheden.

Kapitel 63: Ansattes ytringsfrihed - grl §77

1. Indledning

Grl §77 om ytringsfriheden omfatter både offentlige og privat ansatte. Dog er de ansattes institutionelle ytringer underlagt kontrol fra ledelsen.

2. Den offentlige ansatte

Ytringsfriheden i grl §77 antages at finde anvendelse på både offentlige ansatte og privat ansatte – og det betyder, at der ikke kan etableres ordninger, der indebærer censur eller lignende.

Offentlige ansatte er omfattet af de helt almindelige begrænsninger i den materielle ytringsfrihed, herunder freds- og æreskrænkelser.

Tavshedspligt – offentlige ansatte er underlagt en tavshedspligt. Reglerne indebærer en begrænsning i den offentlige ansattes adgang til at videregive oplysninger, som vedkommende er kommet til kundskab med i forbindelse med dennes arbejde. Såfremt disse fortrolige oplysninger uberettiget videregives eller udnyttes, straffes den offentlige ansatte efter strfl §152, stk. 1 → Gælder også efter ansattes ophør, jf. kmt. Grl. S. 533.

Fortrolig oplysning → En oplysning er fortrolig når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse, betegnes som sådan, eller når en fortrolighed af sådan en oplysning er nødvendig for at varetage den offentlige orden, jf. strfl §152, stk. 3.

3. Den institutionelle ytring

Man sondre mellem institutionelle og private ytringer(egne udtalelser). En institutionel ytring er karakteriseret som en ytring, der tilskrives en myndighed.

De institutionelle ytringer er underlagt ledelsens bestemmelse om, hvem der må udtale sig på vegne af myndigheden, og hvordan dette skal ske.

4. Den interne debat

Den interne debat afhænger af myndighedernes opbygning. Ved interne kollegiale organer er der mulighed for en fri og alsidig meningsudvikling internt, mens ytringsfriheden internt ved hierarkiopbyggede organer styres for det meste af ledelsen.

Den interne debat er diskutabelt, når det vedrører en arbejdsretlig konflikt, da parterne vil være sideordnede, men over- og underordningsforholdet stadig er uændret.

5. Den eksterne, private ytring

5.1 Afgrænsning

Såfremt en offentlig ansatte ytre sig på egne vegne, vil vedkommende som udgangspunkt være stille som enhver anden – vedkommende har dog pligt til at klargøre, at der bliver talt på ens egne vegne, jf. kmt. Grl, s.534.

En institutionsleder kan forbyde ansatte om, at ytrer sig på egne vegne i arbejdstiden, og ikke enhver udtalelse i arbejdstiden er en institutionel ytring, jf. FoB 1995.432.